Valtiovarainministeriö Neuvostoraportti EU/8/2024-VM-116

Laajakallio Inka 17.7.2024

ECOFIN-neuvoston 16.7.2024 ja euroryhmän ja laajennetun kokoonpanon kokoukset 15.7.2024, Bryssel - Yhteenvetoraportti

Kokous

Talous- ja rahoitusasioiden neuvosto (ECOFIN) 16.7.2024 ja euroryhmä 15.7.2024

Ecofin-neuvoston puheenjohtaja antoi tilannekatsauksen rahoituspalvelualan lainsäädäntöhankkeista. Puheenjohtaja totesi, että trilogineuvottelut pankkien kriisinratkaisupaketista, vähittäissijoittajastrategiasta ja valvojien raportointipaketista aloitettaisiin mahdollisimman pian.

Talouden elpymisen asiakohdassa komissio antoi tilannekatsauksen elpymis- ja palautumistukivälineen toimeenpanosta sekä neuvoston täytäntöönpanopäätökset hyväksyttiin Suomen, Puolan, Saksan, Kyproksen ja Kreikan suunnitelmien päivitysten osalta.

Venäjän hyökkäyssodan talous- ja rahoitusvaikutukset asiakohdassa komissio antoi tilannekatsauksen Ukrainan taloudellisesta tilanteesta. Komissio kertoi, että Kansainvälinen valuuttarahasto (IMF) päivittää syksyn aikana arviotaan Ukrainan ensi vuoden rahoitusvajeesta. Lisäksi asiakohdassa vaihdettiin näkemyksiä Venäjän keskuspankin jäädytettyjen varojen tuottojen käytöstä Ukrainan tukemiseksi.

Eurooppalaisen ohjausjakson asiakohdassa neuvosto hyväksyi maakohtaiset suositukset sekä vuoden 2024 päätelmät syväanalyyseista makrotalouden epätasapainoa koskevaan menettelyyn liittyen.

Vakaus- ja kasvusopimuksen toimeenpanon asiakohdassa käytiin näkemystenvaihtoa neuvoston päätöksistä koskien liiallisia alijäämiä koskevien menettelyiden aloittamisesta.

Komissio ja Euroopan keskuspankki esittelivät ministereille euroon kuulumattomien EU-jäsenvaltioiden lähentymisraportit. Raporttien mukaan yksikään näistä jäsenvaltioista ei täytä kaikkia lähentymiskriteerejä.

Neuvosto hyväksyi EU:n yhteiset linjaukset G 20-maiden valtiovarainministerien ja keskuspankkien pääjohtajien heinäkuun lopussa pidettävään kokoukseen.

Euroryhmässä ministerit keskustelivat euroalueen finanssipolitiikan virityksestä vuodelle 2025. Lisäksi euroryhmä vaihtoi näkemyksiä ja sopi euroryhmän tulevien kuukausien työohjelmasta. Euroryhmän laajennetussa kokoonpanossa ministerit keskustelun euroalueen kilpailukyvystä.

Tilannekatsaus vireillä oleviin rahoituspalvelualan lainsäädäntöhankkeisiin

Asiakohdassa Ecofin-neuvoston puheenjohtaja kertoi suunnitelmista rahoituspalvelualan lainsäädäntöhankkeiden suhteen. Toimielinten väliset kolmikanta- eli trilogineuvottelut on tarkoitus aloittaa syksyn aikana hankkeista, joista neuvosto on saavuttanut yleisnäkemyksen.

Kesäkuussa neuvoston yleisnäkemys saavutettiin pankkien kriisinratkaisupaketti CMDI:stä, vähittäissijoittajastrategia RIS:stä ja valvojien raportointivaatimuksia koskevasta lainsäädäntöhankkeesta. Neuvoston yleisnäkemys vertailuarvoissa (BMR) saavutettiin jo Espanjan kauden lopulla. Unkari pyrkii edistämään neuvotteluita jokaisessa neljässä hankkeessa niin paljon kuin mahdollista ja tähtäimenä on poliittinen sopu.

Puheenjohtajan työohjelma

Puheenjohtaja esitteli ministereille Unkarin puheenjohtajakauden talous- ja rahoitusasioiden sektorin prioriteetteja. Puheenjohtajakauden yleisinä prioriteetteina ovat muun muassa uuden eurooppalaisen kilpailukykysopimuksen solmiminen, eurooppalaisen puolustuspolitiikan vahvistaminen, johdonmukainen ja ansioihin perustuva laajentumispolitiikka, laittoman maahanmuuton pysäyttäminen, tulevaisuuden koheesio-politiikan muodostaminen, viljelijälähtöinen EU:n maatalouspolitiikka sekä väestörakenteen haasteisiin vastaaminen.

Suomi sekä muut jäsenvaltiot tukivat suurimmilta osin Unkarin puheenjohtajakauden prioriteetteja, mutta korostivat erityisesti Ukrainan kokonaisvaltaisen tukemisen säilyttämistä keskeisenä prioriteettina. Useat jäsenvaltiot, mukaan lukien Suomi muistuttivat, että tarkastelun keskiössä ei voi olla ainoastaan Ukrainan taloustilanne, vaan EU:n jäsenvaltioiden sekä kansainvälisten kumppaneiden tulisi aktiivisesti etsiä keinoja Ukrainan tukemiseen sekä pysyä yhtenäisenä.

Taloudellinen elpyminen Euroopassa

a) RRF:n toimeenpanon tilannekatsaus

b) RRF neuvoston täytäntöönpanopäätöksien hyväksyminen

Komissio antoi tilannekatsauksen elpymis- ja palautumistukivälineen (RRF) toimeenpanosta. Komissio on vastaanottanut 61 maksupyyntöä ja välineen kautta on myönnetty noin 240,5 miljardia euroa.

Nyt hyväksyttävänä olevista elpymis- ja palautumissuunnitelmien päivityksistä Suomen, Puolan, Kyproksen ja Kreikan päivitykset ovat luonteeltaan teknisiä, kohdennettuja päivityksiä, ja Saksan päivityksessä suunnitelmaan lisätään REPowerEU-luku.

Suomi esitti kiitoksensa kaikille kansallisen elpymis- ja palautumissuunnitelman päivityksen valmisteluun osallistuneille osapuolille. Suomi totesi, että päivitys on suhteellisen kevyt, mutta sillä pystytään vähentämään toimeenpanoon liittyviä riskejä ja varmistamaan toimenpiteiden toimeenpanon tehokkuus.

Puheenjohtaja totesi, että neuvosto hyväksyi käsiteltävänä olevien elpymis- ja palautumissuunnitelmien päivityksiä koskevat täytäntöönpanopäätökset.

Venäjän Ukrainaan kohdistaman hyökkäyksen talous- ja rahoitusvaikutukset

Komissio kertoi, että IMF tulee päivittämään arviotaan Ukrainan rahoitusvajeesta syyskuussa ja on odotettavissa, että rahoitusvaje ensi vuodelle tulee olemaan korkeampi kuin mitä on ennustettu. Komission mukaan Ukraina-suunnitelman kautta on maksettu nyt 8 miljardia euroa ja seuraavaan vuosineljänneksen aikana myönnetään 4,4 miljardia euroa. G7 ja EU ovat tehneet tiivistä valmistelutyötä, jotta Apulian G7-sopu saadaan operationalisoitua. Tarkoituksena on, että jokainen kumppani kantaisi oman lainansa riskin. Komissio työstää nyt virallisia ehdotuksia kesäkuun Ecofin-neuvostossa esitettyjen askeleiden perusteella ja jatkaa samanaikaisesti työskentelyä G7-puheenjohtajamaan Italian kanssa.

Suomi huomautti, että aikaa ei ole hukattavaksi ja siksi on löydettävä ratkaisut pöydällä oleviin kysymyksiin.

Puheenjohtajan mukaan heti, kun komission konkreettiset ehdotukset ovat valmiit, niitä aletaan käsitellä neuvoston työryhmissä. Coreper tulee toimimaan koordinaatioroolissa ja ohjaa työtä neuvostossa.

Eurooppalainen ohjausjakso 2024; Kevätpaketti
a) Maakohtaiset suositukset
b) Päätelmät vuoden 2024 syväanalyyseistä makrotalouden epätasapainoa koskevaan menettelyyn (MIP) liittyen

Puheenjohtaja totesi, että Työllisyys-, sosiaalipolitiikka-, terveys- ja kuluttaja-asioiden neuvosto (EPSCO) käsittelee samana päivänä maakohtaisten suositusten (CSR) työllisyys- ja sosiaalinäkökulmia. Molemmat ala-asiakohdat on valmisteltu talous- ja rahoituskomiteassa sekä sen alakomiteoissa eikä niissä ole avoimia asioita.

Komissio tukee neuvoston päätelmiä syväanalyyseistä. Komissio on tyytyväinen, että maakohtaisissa suosituksissa huomioidaan vahvasti kevätpaketin fokus kilpailukykyyn. Neuvosto hyväksyy maakohtaiset suositukset tänään 16.7.2024, mutta lopullinen hyväksyntä tapahtuu Eurooppa-neuvostossa myöhemmin syksyllä. Komissio odottaa jäsenvaltioiden suunnitelmien vastaanottamista syksyllä.

Muutama jäsenmaa oli yllättynyt komission päätöksestä muuttaa MIP:n luokittelua. Suomi tuki tätä ja lisäksi ilmaisi huolensa MIP:n uskottavuuden kärsimisestä, jos korkeaan julkiseen velkaan liittyvien keskinäisten yhteyksien merkitystä ei huomioida.

Komissio painotti, että tällä hetkellä ollaan siirtymävaiheessa. Lisäksi se korosti, että MIP:n rooli julkisen velan suhteen ei sinänsä ole muuttunut, vaan painopiste on siinä, miten MIP ja uusi finanssipoliittinen kehikko kommunikoivat keskenään.

Puheenjohtaja totesi, että neuvosto on hyväksynyt maakohtaiset suositukset ja ne siirretään lokakuun Eurooppa-neuvostoon hyväksyttäväksi. Neuvosto hyväksyi myös päätelmät vuoden 2024 syväanalyyseistä.

Vakaus- ja kasvusopimuksen toimeenpano: Neuvoston päätökset liiallisen alijäämän menettelyyn liittyen

Komissio kertoi, että se ehdottaa seitsemää jäsenvaltiota alijäämäperusteiseen liiallisen alijäämän menettelyyn (EDP) sekä sitä, että yksi jäsenvaltio pysyy liiallisen alijäämän menettelyssä tarvittavien korjaustoimien puuttuessa. Komissio toi esiin, että se antaisi ehdotuksen korjaavista poluista poikkeuksellisesti vasta osana syyspakettia, johtuen meneillään olevasta siirtymisestä uuteen finanssipoliittiseen kehikkoon. Komissio kuitenkin painotti tämän olevan poikkeus eikä se aseta ennakkotapausta. Komissio totesi, että mikäli jäsenvaltiot eivät toimita finanssipoliittis-rakenteellisia suunnitelmiaan syksyyn mennessä, jäsenvaltioiden nettomenoura määrittyy komission viiteuran mukaan, eli jäsenvaltioilla on kannustin toimittaa suunnitelmat ajoissa. Komissio kannustaakin nyt jäsenvaltioita käymään teknisiä keskusteluja komission kanssa.

Suomi kertoi olevansa tyytyväinen, että tänä vuonna komissio avasi liiallisen alijäämän menettelyt, mutta korosti tämän vuoden prosessin poikkeuksellisuutta. Suomi myös painotti, että hallitus on jo ryhtynyt vakauttamistoimiin ja on erittäin sitoutunut tekemään tarvittavat toimet, joilla velka saadaan laskuun.

Puheenjohtaja kertoi, että Coreper aloittaa kirjallisen menettelyn päätösten hyväksymiselle 24.7.2024.

Komission ja Euroopan keskuspankin lähentymisraportit

Komissio kertoi, että tarkastelun kohteena olevien maiden suhteen Bulgaria on lähellä täyttää euroon liittymisen ehdot. Bulgarian on kuitenkin vielä tehtävä työtä muun muassa valtionyhtiöiden sekä inflaatiokriteerin suhteen.

Puheenjohtaja informoi, että neuvosto palaa asiaan viimeistään kahden vuoden kuluttua.

G20-maiden valtiovarainministerien ja keskuspankkien pääjohtajien 25.-26.7.2024 kokouksen valmistelu: EU:n yhteiset linjaukset

Komissio totesi, että geopoliittinen tilanne on edelleen sensitiivinen kysymys. Verotus on korkealla puheenjohtajamaa Brasilian agendalla ja se suunnittelee omaa kommunikaatiota tähän liittyen. Komissio totesi olevansa avoin tälle, mutta varoitteli, että tämä saattaa vaarantaa jo sovittujen Pilari 1 ja 2 toimeenpanon.

Puheenjohtaja totesi, että neuvosto hyväksyi EU:n yhteiset linjaukset.

Suomen edustajat
Valtiovarainministeri Purra ja virkamiesvaltuuskunta

Euroryhmä 15.7.2024

1. Euroalueen julkisen talouden kehitys ja finanssipolitiikan viritys

Euroryhmä keskusteli euroalueen finanssipolitiikan virityksestä vuodelle 2025. Kokouksessa myös European Fiscal Boardin (EFB) puheenjohtaja Niels Thygesen esitteli tuoreen EFB:n raportin euroalueen finanssipolitiikan virityksestä. Tämä oli hänen viimeinen euroryhmän keskustelunsa EFB:n puheenjohtajana. Tänä vuonna keskustelu oli erityisen merkityksellinen uuden finanssipolitiikan sääntökehikon myötä. Euroryhmä antoi myös julkilausuman euroalueen finanssipolitiikan virityksestä vuodelle 2025 ennen ensi vuoden kansallisten talousarvioiden valmistelua. Julkilausuman mukaan euroalueella tarvitaan jatkossa asteittaista ja jatkuvaa julkisen talouden vakauttamista ottaen huomioon, että samalla julkisten menojen laadun parantaminen ja investointien turvaaminen ovat ratkaisevan tärkeitä talouskasvun kannalta. Julkilausumassa vahvistetaan euroryhmän sitoumus panna nopeasti ja johdonmukaisesti täytäntöön uudet finanssipolitiikan EU-säännöt. Sääntökehikon toimeenpanon odotetaan johtavan kiristävään finanssipolitiikan viritykseen koko euroalueella

2. Euroryhmän ohjelma maaliskuuhun 2025 saakka

Euroryhmä vaihtoi näkemyksiä ja sopi euroryhmän tulevien kuukausien työohjelmasta maaliskuuhun 2025 saakka. Työohjelman mukaan euroryhmä keskittyy työhön, joka liittyy finanssipolitiikan koordinaatioon, pääomamarkkinoihin, euron tulevaisuuteen ja kilpailukykyyn.

3. ERM II

Euroryhmä kävi myös keskustelun ERM II -maiden lähentymistilanteesta ja erityisesti ERM II:n sitoumusten täytäntöönpanosta Bulgariassa. EU-instituutiot ovat arvioineet, että Bulgaria täyttää kaikki lähentymiskriteerit paitsi hintavakautta koskevan kriteerin. Bulgaria on edistynyt hyvin viimevuosina, ja euron käyttöönotto Bulgariassa tapahtuu, kun kestävä lähentyminen euroalueen kanssa on saavutettu.

4. Muut asiat

Alankomaiden valtiovarainministeri esitteli uuden hallituksen talous- ja rahoitusmarkkinapolitiikan painopisteet.

Euroryhmän laajennettu kokoonpano

1. Euroalueen kilpailukyky: rahoitusvaje

Euroryhmän laajennetussa kokoonpanossa käytiin keskustelu euroalueen kilpailukyvystä. Kokouksessa alustuksen piti Enrico Letta ”Much more than a market” -raporttinsa pohjalta. Lettan mukaan EU:n investointitarpeiden rahoitusvaje on todellinen haaste. Jäsenvaltioiden puheenvuoroissa kuultiin eriäviä näkemyksiä tähän liittyen. Toisaalta jäsenvaltioilla on yhteisymmärrystä ja yksimielisyyttä liittyen tarpeeseen nopeuttaa työtä pääomamarkkinaunionin kanssa, jossa euroryhmällä on keskeinen rooli. Jotkin jäsenvaltiot toivat esille julkisrahoitteisten yhteisten EU-tason toimien tarkastelun edut. Euroryhmän puheenjohtaja totesi euroryhmän jatkavan sovitun suunnitelman toimeenpanoa pääomamarkkinaunionin toteuttamiseksi. Syksyllä euroryhmän on tarkoitus saavuttaa yhteinen näkemys siitä, kuinka kilpailukykyä koskevaa keskustelua viedään eteenpäin valtiovarainministerien tasolla jatkossa

Suomen edustajat
Valtiovarainministeri Riikka Purra, alivaltiosihteeri Leena Mörttinen (VM)